

Istor 3vet Tem I :Europa an euzh, brezelioù ha lazhadegoù 1914-1945:Siviled ha soudarded er Brezel-bed Kentañ

1.Ar gouiziegezhioù(gouzout)

Derc'hel soñj	-Ar c'heriaoueg ☐ fozioù-difenn(trañcheoù), ☐ arsav-brezel ☐ Talbenn ☐ Feur-emglev ☐ Propaganda ☐ Choukiñ pennoù ☐ Ekonomiezh-vrezel ☐ Striv-vrezel ☐ mutinererezh ☐ Brezel hollek ☐ An Aliañs tridoubl ☐ An Emglev tridoubl ☐ Ar Poilu ☐ Feulster a vil-vern
Kaout spisverkoù geografel hag istorel	-Lec'hiiñ en amzer : ☐ Ar Brezel-bed Kentañ: 1914-1918 ☐ Emgann Verdun: 1916 ☐ Arsav-brezel : 11 a viz Du 1918 ☐ Dispac'h e Rusia: 1917 -Lec'hiiñ ha menegiñ ar ur gartenn: ☐ Kartenn Europa e 1914 ☐ Kartenn an emgann Verdun ☐ Kartenn Europa e 1918

2.Ar barregezhioù(gouzout ober)

An dre skrid pe
an dre gomz

-Deskriviñ, displegiñ, kontiñ

- ☐ Kompren petra eo ar feulster a vil-vern hag ar brezel hollek.
- ☐ Kompren ul lec'h-perak eo bet savet ar monumant-mañ

B1:En em lec'hiiñ en amzer(D 1, 2,5)

1	Je situe dans le temps	Je retrouve des dates, des événements ou des périodes historiques sur une frise ; je comprends les dates, je ne respecte pas la chronologie, je ne maîtrise pas les chiffres romains.	J'associe les dates d'un événement ou d'une période historique, je les ordonne sur une frise et je les nomme ; j'utilise les chiffres romains pour les siècles ; je connais les grandes périodes de l'histoire.	Je connais les dates d'un événement ou d'une période historiques et je les mobilise dans différents contextes, je réalise une frise sur laquelle je les ordonne et les nomme ; je calcule les écarts de siècles, je me réfère aux grandes périodes de l'histoire.	Je connais les dates d'un événement ou d'une période historiques et je les mobilise dans différents contextes, je réalise une frise sur laquelle je les ordonne, les nomme et les présente ; je mets en relation les faits d'une période donnée et je change d'échelle historique pour les expliquer ; je justifie des continuités et des ruptures chronologiques.
---	------------------------	---	---	---	--

B3: Urzhiiñ e soñjoù, displegiñ an hentennoù dibabet

3	J'adopte une démarche scientifique	À l'aide d'un choix limité, je justifie une interprétation ; j'enchaîne mes idées sans raisonnement analogique ou déduction logique.	À l'aide d'un choix limité, je trouve des hypothèses, la justification d'une interprétation ou la reconstitution d'un raisonnement par analogie ou par déduction logique.	À l'aide de consignes, je me pose des questions, je formule des hypothèses, je justifie une interprétation en raisonnant par analogie ou par déduction logique.	En autonomie, je me pose des questions, je formule des hypothèses, je justifie une interprétation en raisonnant par analogie ou par déduction logique.
---	------------------------------------	--	---	---	--

Gouzout bout:

- a-stroll get e gamaraded e Gwened
- Doujiñ doc'h ur lec'h koun

B5: Kompren ha dielfenniñ un diell (Domani 1, 2)

5b	J'utilise un ou des document (s) ; je cite et j'explique des informations	Je cite une information pour répondre à une question, je réponds aux questions sans utiliser le document ou en faisant de la paraphrase, je ne maîtrise pas les domaines (politique, social, économique, culturel).	Je cite des informations pour répondre à une question, je les classe à l'aide d'un choix limité.	Je cite des informations pour répondre à une question, je les classe et je les hiérarchise à l'aide de questions.	Je cite et je reformule des informations, je les classe et je les hiérarchise en autonomie.
5c	J'explique un document	À l'aide d'un choix limité, je trouve le sens général ou les idées importantes ; je fais des contreens, je ne maîtrise pas l'idée d'évolution.	Je cite les idées importantes du document et je les explique en utilisant mes connaissances.	Je comprends le document, j'explique son sens implicite et son point de vue en utilisant mes connaissances.	Je comprends le document, j'explique son sens implicite et son point de vue en utilisant mes connaissances et en exerçant mon esprit critique.

B6: Tapout teknikoù IG disheñvel:deskriviñ ha displegiñ (Domani 1, 2 5)

>Sevel a ran blankennad ur vandenn-dreset : **ul liñvadenn tan ha dir**

Je raconte en répondant aux questions qui et quoi.	Je raconte en répondant aux questions qui, quoi, quand et où.	Je raconte en suivant les grandes étapes d'un récit narratif et j'utilise quelques mots de vocabulaire.	Je raconte de manière complète, bien organisée et avec le bon vocabulaire.
--	---	---	--

B7:Kenlabourat ha kenranniñ(Domani 3)

Je travaille en groupe	Je suis les idées, l'organisation et le travail des autres sans participer ; j'impose mon point de vue, j'ai un comportement inadéquat.	Je trouve ma place dans le groupe, je réalise une partie du travail qui m'a été donné par les autres.	Je trouve ma place dans le groupe et j'aide les autres à trouver leur place, je réalise ma part du travail.	Je propose des idées et une organisation pour le travail de groupe et je prends en compte les avis des autres, j'aide les autres et je réalise ma part.
Je réalise une production collective et je la présente à l'oral	Je réalise quelques tâches simples ; je ne prends pas la parole, je n'écoute pas les autres pendant l'exposé, je suis déconcentré(e).	Je contribue à notre production et à la présentation, j'écoute les autres pendant l'exposé, je réponds si l'on me pose une question pendant l'exposé.	Je contribue à une partie de notre production et je participe à la présentation et aux questions de manière claire et en me détachant de mes notes.	Je participe à plusieurs parties de notre production et je participe à la présentation et aux questions de manière dynamique et sans notes.

Monumant-bonn ar re varv

D'an 11 a viz Du 1918 e voe achu ar brezel hag e oueli an departamant ar re varv.
Tost 25 000 den ag an departamant Mor-Bihan ' voe marv en trañcheoù.
Doc'htu e voe dever a vemor evit ar re o doa treuzvevet hag e voe lidet en ur sevel monumantoù ar re varv evit Frañs

Studiet e vo monumant-bonn ar re varv e Gwened savet get ar c'hizellour Ladmiral e 1923 , : dizoloadenn an oberenn

Roll-goulennoù:

a. Stumm

➤ Petra eo stil an oberenn?.....

b. Danvez

➤ Lakait anvioù àr an oberenn en ur implij ar c'heriaoueg:

1. sez 2. delwenn 3. kolonenn 4. maen-sonn engravet 5. bez

➤ Petra eo an danvez implijet get an arzour evit ar savadur?

-evit ar sez:

- evit an delwenn:.....

c. Talvoudegezh

> Piv 'vez reprezentet get an delwenn?.....

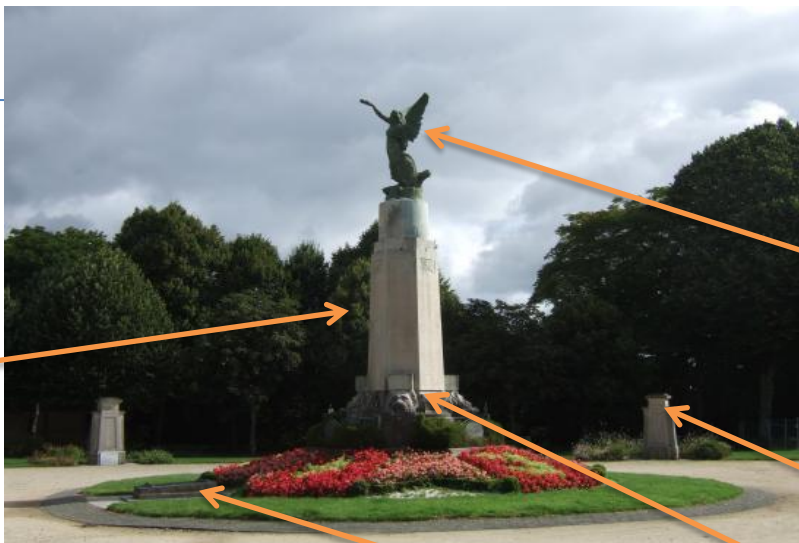
➤ Penaos emañ gwisket?.....

➤ Alegorienn petra eo-hi:.....

➤ Piv zo en he zorn?.....

➤ Petra a reprezent ar benveg-mañ?(soñjit en Hennamzer.).....

> E men emañ lakaet e zorn arall?.....

➤ Petra a ziskouez deomp e vez trec'h an doueez ? 3 elfenn da lakaat

➤ Petra e vez reprezant get al leoned?

➤ Penaos en deus bet c'hoant ar c'hizellour diskouez deomp arouez an trec'h?....

➤ Roit ur skouer evit diskouez c'hoazh e c'hell an tudenn-mañ bout ur martyr, marv evit mammvro?

➤ Perak e vez lakaet tro-dro ur bleuñveg get bleuñvioù?.....

d. An implijoù:

➤ Petra zo skrivet àr talbenn ar savadur?.....

➤ Pet anv a zo bet engravet àr talbennoù ar monumant?.....

➤ Perak eo bet savet ar monumant?.....

➤ Pegoulz en em stroller tro-dro d'ar monumant-mañ?.....

➤ Daoust ez eus bet kemmoù abaoe deiziad e savadur e 1923?.....

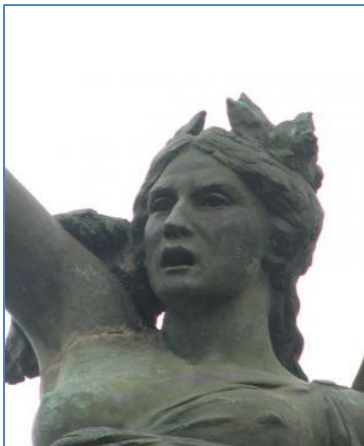

Photo de gwendalf

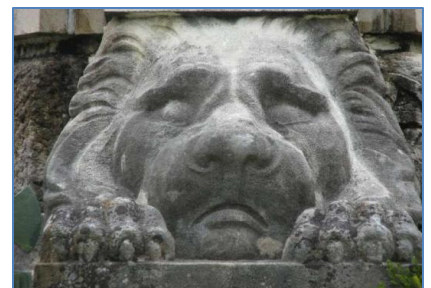

Photo de gwendalf

Skeudennoù tennet ag al lec'hienn:
http://www.petit-patrimoine.com/fiche-petit-patrimoine.php?id_pp=56260_3

Digoradur:

Gweladenniñ monumant-bonn ar re varv E Gwened

Kronologiezh penn-kentañ ar Brezel bras

Kartenn Europa e fin 1914

I. Stourmiñ en talbenn: emgann Verdun, skouer ur brezel hollek (Nicolas Beaupré)

Studiñ ur skouer: emgann Verdun

Kudennadur : penaos e tiskouez an emgann Verdun ur brezel o zoareoù nevez e-penn kentañ an XX vet kantved?

Labour: labourat dre strollad

Produiñ: sevel ur vandenn dreset

2016 eo blezad koun emgannoù ar Brezel bras, Pep strollad en devo da sevel ur blankennad bannoù-treset, Strollet e vo pep hini hag e savo un vandenn-dreset anvet *ul **liñvadenn tan ha dir*** (Jean-Ernest TUCOO-CHALA (Hautes-Pyrénées)

Evit sevel ar blankennad ho po pep strollad un teuliad get dielloù a bep seurt e 3 lodenn:

-**ul lodenn gentañ**: evit aoziñ ho labour: petra a ran?

-**ul eil lodenn**: atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

-**an teirvet lodenn**: boest sonjoù

I. Bout soudard e-pad an Brezel bras

Strollad 1: louzaouiñ en talbenn

Strollad 2: en talbenn, an argadennoù

Strollad 3: gortoz etre div argadenn

Strollad 4: an eñvor hag enoriñ an soudarded marv

II. Ur brezel nevezus: doareoù brezeliñ nevez

Strollad 5: debriñ en talbenn, un afer strategel en talbenn

Strollad 6: arc'hantiñ ar brezel, sevel pourvezioù-armoù hag soñjal e mod ekonomiezh vrezel

Strollad 7 : skigniñ skeudenn an emgann

Strollad 1:louzaouiñ en talbenn

2016 eo blezad koun emgannoù ar Brezel bras, Pep strollad en devo da sevel ur blankennad bannoù-treset, Strollet e vo pep hini hag e savo un vandenn-dreset. Evit sevel ar blankennad ho po pep strollad un teuliad get dielloù a bep seurt e 3 lodenn:

- ul lodenn gentañ: evit aoziañ ho labour: petra a ran?
- ul eil lodenn: atersiañ ar sujed evit sevel ar senario.
- an teirvet lodenn: boest sonjoù

Ret eo d'ar skipailh kompren penaos e oa louzaouet ar soudarded gloazet ha kemer kont a-se

Lodenn 1: petra'ran?

Prantad da zoujiñ	Labour da ober	Displegadoù
Pazenn 1	Kompren ar sujed	Sellit doc'h an teulfilm: <i>Les tranches de Verdun</i> <i>Lennit en doare hiniennel an teuliad roet deoc'h hag eskemmit get ho kamaraded</i>
Pazenn 2	Krouiñ an istor: sevel ar senario	Get skoazell goulennoù an teuliad, tresit linennoù pennañ ho senerio é toujiñ doc'h ar endro, anv ar soudard, statud hag orin an dudenn, deskriviñ an lec'h, kinkladur hervez an tem labourer ...
Pazenn 3	Aoziañ ha dizspartiñ ar vignetennoù	Dibabit niver a vignetennoù evit kontiñ hoc'h istor, Evit-se eh hellit kemer harp ar skouerioù kinniget deoc'h pe sevel ho-re. Ret-mat en devo ho daneveller bout ar bajenn daou du d'ar muiañ. Deskrivit an holl dresadennoù a ginnigo pep prantad ag ho istor a-dal ho senario, Lakaat a rioc'h en ho plankennad traoù skeudennet (boest soñjoù) pe ar re e-barzh dielloù an teuliad.
Pazenn 4	tresiñ	-dibab a rit ur c'hinnig evit ho tudenn bennañ, hini a vo kavet hed-ha-hed an istor (ma savit unan), -ar bajenn A3, savit frammoù ar vignetennoù hag a raio ho plankennad bannoù-treset, -tresit bremañ E GWENN HA DU!
Pazenn 5	Testennoù	Lalkait testennoù - Implij a rit luc'haj ar soudarded - Berr ha resis a ranko bout frazennoù an tresadennoù - Gellet a rit lakaat trouzadelloù

2vet lodenn:atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

Diell 1.3 c'h-kravazhataer gall é lakaat
ur c'horf marv ar ur brankard
Bered soudard Foucaucourt 1916

Diell 2.Herbécourt: post-sikour e-penn ar gêriadenn
-Mirdi servij an armeoù Val-de-Grâce

Diell 6: binvioù ar
gravazhataer hag ar
c'hlañvdour

<http://crdp.ac-amiens.fr>

LES BLESSURES

Diell 3

Les projectiles se montrent particulièrement meurtriers et destructeurs.
Ils déchirent les corps et rompent les barrières anatomiques protectrices comme le péritoine qui entoure les viscères, la plèvre qui englobe les poumons, ...

Les médecins du front sont les premiers témoins de cette violence.
Au début du conflit, ils appliquent le principe dicté à l'entrée en guerre: l'abstention opératoire des blessés à l'abdomen.
Celle-ci est systématique: un soldat touché au ventre gravement ou non se voit systématiquement condamné.

- Les pieds gelés Diell 4

Le docteur Chagnaud, médecin chef du 152 R I fut obligé de faire face à une nouvelle pathologie: les pieds gelés. Un froid intense régnait sur le champ de bataille à la fin de cette année 1916 et tous les jours on était obligé d'évacuer des soldats aux pieds gelés. Cette nouvelle pathologie était dénommée: "pieds de tranchées". On avait déjà connu ces accidents en 1915 dans la Somme mais c'est dans cette fin de l'année 1916 que cette pathologie devint inquiétante par le nombre de soldats qu'elle touchait. Le soldat une fois évacué, il n'était pas rare que l'accident se terminât par une ou des amputations.

Diell 5: Testeni ar mezeg Léon BAROS, skoazeller-major e-barzh 217e R.I. E Verdun:

" Les premiers blessés sont apportés et il en arrive de toute part. Tout est occupé jusqu'aux moindres recoins. C'est l'engouffrement par toutes les ouvertures de ces pauvres poilus qui tombent dans nos bras, hébétés, hagards, les yeux figés par l'horreur qu'ils ont vue et les traits contractés par la souffrance surhumaine qu'ils éprouvent.

L'un, entre autres, est dans un état pitoyable de prostration et d'anéantissement..... Ce pauvre diable, blessé par des éclats d'obus qui lui ont broyé la cuisse est resté pendant deux jours à moitié enfoui dans le trou que l'obus meurtrier avait creusé, contre le cadavre d'un de ses camarades, tué à côté de lui.

J'ai vu l'un des soldats couvert d'une telle quantité de poux, que les différentes parties des pansements en étaient envahies jusqu'aux plaies.

C'est une vraie boucherie pleine de sang et de râles. Près d'une bougie, l'aumônier, les mains pleines de sang, n'arrête pas de panser les blessures.

Je dors debout, du moins je somnole, je vis comme un automate. Mon blessé pousse des cris horribles et d'autres encore, hurlent comme des forcenés. Les cris de souffrance nous masquent une canonnade formidable. "

3vet lodenn: boest soñjoù

TROUZADELLOÙ

klak ! klek (klèk) ! crac !

ploum ! ploup ! plouf !

Wik ! wik ! : grincement, couinement... (cf. Ar verb : **gwigourat** = grincer, couiner...)

wek ! (wèk), couic ! ; ouek ! (wèk), couic !

Wik ! wik ! : grincement, couinement... (cf. Ar verb : **gwigourat** = grincer, couiner...)

wek ! (wèk), couic ! (Jules GROS) ;

ouek ! (wèk), couic ! (F. Favereau)

ec'h ! pouah ! beurk ! caca !

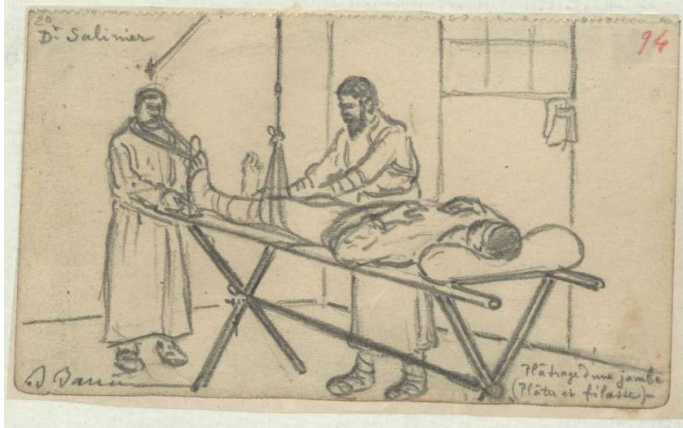
"aiou, adiaou ! aie !"

grik ! motus ! silence ! chut !

klak ! klèk ! crac !"

Ar genoù torret

Tresadennoù Adrien Barrière àr ospitaloù àr ar maez e-pad emgann Somme 1916

Gar-goad; branelloù, ur faos-brec'h

3. Pakad kotoñs hidrofil.

4. Pakad lienenn.

5. Brec'henn kravazhataer Kroaz Ruz

Goulennoù:

1. Diell 1 ha 2: Piv 'oa karget da zastum ar re gloazet àr an talbenn? E men e vezent kaset àr-lerc'h?
2. Diell 6: penaos e vezant anavezet àr an talbenn? Perak e oa pouezus da zispartiñ anezhe doc'h ar stourmerien?
3. Diell 5: pa tigouezh ar soudard gloazr er post-sikour, piv a ra àr-dro anezhañ? Penaas e vev ar mezeg an traoù?
4. Diell 3 ha 5: petra eo priorelezhioù ar vezegien?
- 5, diell 3: petra oa bet ar gudenn vras e-pad ar gouañv en emgann Verdun?
6. An holl dielloù: peseurt gloazadennoù nevez o doa ar soudarded? Petra eo an efedoù?
7. Petra vez graet ag ar soudarded gloazet?

Evit sevel ar senario:

-tennit en dielloù petra eo gloazadennoù nevez ar soudarded .

-arabat disñjal roiñ endro , kenarroud , al lec'hioù, an oberourien, an deiziadoù evit magiñ ho sujed.

Extraits de L'Ambulance 13, tome 6 : « Gueule de guerre »

La série *L'Ambulance 13* revient sur le rôle du service de santé de l'armée pendant la Première Guerre mondiale, en mettant en scène un jeune chirurgien militaire envoyé au front en 1916. Il y prend le commandement d'une ambulance hippomobile et tente, tout au long des épisodes, de faire face aux atrocités de la guerre tout en préservant son humanisme.

Mais en 1917, envoyé en Alsace, il est grièvement blessé et mis hors du cadre de l'armée. Il doit désormais faire face à un autre visage de la guerre et aux peurs de l'arrière, que le lecteur découvre dans le sixième tome de la série « Gueule de guerre », dont voici quelques extraits.

<http://centenaire.org/fr/autour-de-la-grande-guerre/bande-dessinee/extraits-de-lambulance-13-tome-6-gueule-de-guerre>

Strollad 2:an argadenn en talbenn

2016 eo blezad koun emgannoù ar Brezel bras, Pep strollad en devo da sevel ur blankennad bannoù-treset, Strollet e vo pep hini hag e savo un vandenn-dreset. Evit sevel ar blankennad ho po pep strollad un teuliad get dielloù a bep seurt e 3 lodenn:

- ul lodenn gentañ: evit aozñ ho labour: petra a ran?
- ul eil lodenn: atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.
- an teirvet lodenn: boest sonjoù

Ret eo d'ar skipailh kompren penaos e tremene an argad ha displegiñ ar feuslter a vil-vern en trañcheoù e-pad an emgann Verdun

Lodenn 1: petra'ran?

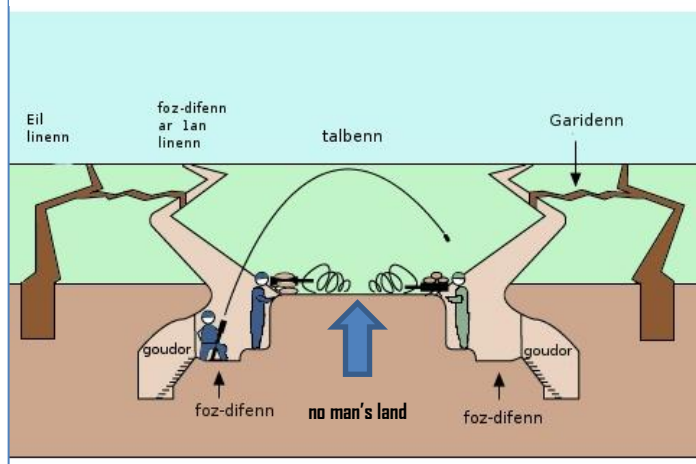
Prantad da zoujiñ	Labour da ober	Displegadennoù
Pazenn 1	Kompren ar sujed	Sellit doc'h an teulfilm: <i>Les tranches de Verdun</i> <i>Lennit en doare hiniennel an teuliad roet deoc'h hag eskemmit get ho kamaraded</i>
Pazenn 2	Krouiñ an istor: sevel ar senario	Get skoazell goulennoù an teuliad, tresit linennoù pennañ ho senerio é toujiñ doc'h ar endro, anv ar soudard, statud hag orin an dudenn, deskriviñ an lec'h, kinkladur hervez an tem labourer ...
Pazenn 3	Aozñ ha dizspartiñ ar vignetennoù	Dibabit niver a vignetennoù evit kontiñ hoc'h istor, Evit-se eh hellit kemer harp ar skouerioù kinniget deoc'h pe sevel ho-re. Ret-mat en devo ho daneveller bout ar bajenn daou du d'ar muiañ. Deskrivit an holl dresadennoù a ginnigo pep prantad ag ho istor a-dal ho senario, Lakaat a rioc'h en ho plankennad traoù skeudennet (boest soñjoù) pe ar re e-barzh dielloù an teuliad.
Pazenn 4	tresiñ	-dibab a rit ur c'hinnig evit ho tudenn bennañ, hini a vo kavet hed-ha-hed an istor (ma savit unan), -ar bajenn A3, savit frammoù ar vignetennoù hag a raio ho plankennad bannoù-treset, -tresit bremañ E GWENN HA DU!
Pazenn 5	Testennoù	Lalkait testennoù - Implij a rit luc'haj ar soudarded - Berr ha resis a ranko bout frazennoù an tresadennoù - Gellet a rit lakaat trouzadelloù

2vet lodenn:atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

Diell 1: an euzh hollvezant : ar re varv vez e pep lec'h en trañcheoù. Ar soudard alaman, é c'hortoz en un trañche e-tal kreñvlec'h Vaux, a rank kenveviñ get un troadeg gall marv hanter-zouaret.

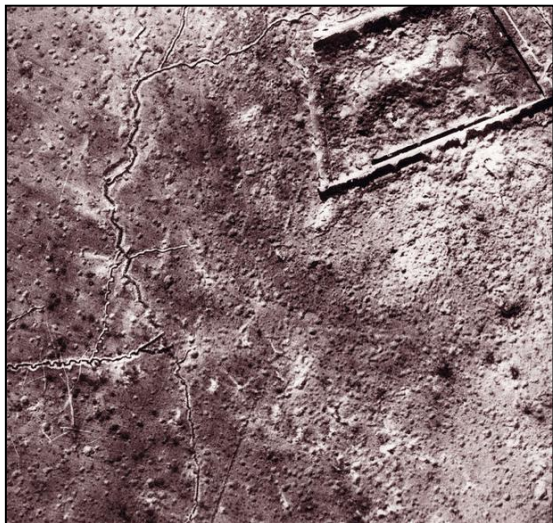
Diell 2 : troc'h an trañche

Diell 3: Testeni ur soudard X: an argadenn

Ici, ce sont enfin les instants de l'attaque, l'assaut par petits bonds successifs, de trous en entonnoirs, mené par des unités isolées, réduites à moitié d'effectif par le bombardement, et qui réussira si la préparation a été efficace, si l'on parvient à franchir le mur du tir de barrage que l'artillerie adverse déploie, si un poste de mitrailleuse tapi dans un repli ne vient pas faucher les groupes éparpillés sur le secteur : «le corps à corps, c'est au premier chef la mitrailleuse, dont les équipes de pièce font souvent la décision» (G. Canini). Et c'est l'assaut à la grenade, au fusil, pour un gain de 100 ou 200 mètres, ou moins ! On se bat féroceement, parfois à coup de pelles, dans un corps à corps effroyable, et sitôt la position acquise, les rescapés guettent la contre-attaque qui ne saurait manquer.

Diell 7: Keñvlec'h Vaux, ardremez diskolpet diziverk

Diell 4: Devezh an 22 a viz c'hwevrer 1916, argadenn alaman àr an tu dehoù. Testeni Alfred LIEVRE, soudard an 165e R.I:

" Que dire des actes d'héroïsme accomplis ! Chacun fait son devoir, mais contre le nombre il n'y avait rien à faire. Jusqu'à 3 heures, la lutte continue, âpre. On se fusille à bout portant et point n'est besoin de faire de grands efforts pour lancer au but les grenades. A 3 heures, il ne reste plus d'officiers ; le lieutenant Haidouin a les deux jambes brisées et est fait prisonnier ; le capitaine Héry, le poignet droit littéralement coupé, est fait prisonnier également, mais il s'échappera dans la nuit après avoir tué deux de ses gardiens et rentrera dans nos lignes guidé par son chien qui ne le quitte jamais. C'est alors que j'ai vécu des moments les plus tragiques de la guerre. Baïonnette en avant, nous nous élançons à travers l'ennemi pour essayer de gagner la route descendant vers Vacherauville. Je me souviendrai toujours d'un Boche, un gamin (il n'avait certainement pas plus de 18 ans) qui, me voyant bondir, se mit à genoux pour demander grâce. Trop tard, mon arme s'enfonça et je n'oublierai jamais ses yeux hagards qui me fixaient. Lorsque nous fûmes sortis du bois et qu'abrités par le talus de la route nous empêchions à coups de fusil les Boches de sortir, nous n'étions plus que 14. C'est là que j'ai vu mon camarade Hayon, en tireur émérite, debout sur le talus, faire le coup de feu avec un sang-froid admirable. La rage au cœur (il avait appris peu de temps avant la mort de son frère, adjudant au 94e), il descendait son Boche à chaque coup. "

Mardi 29 février : [...] Le carnage est immense. La débauche des projectiles d'artillerie est incroyable : 80 000 obus en quelques heures, sur un espace de 1 000 m de long sur 3 à 400 mètres de profondeur. [...]

Mercredi 29 mars : [...] Nos poilus héroïques tiennent bon, malgré les déluges d'acier, de liquides enflammés et de gaz asphyxiants.

Diell 5

D'après Marcel Poisot cité dans *L'Histoire*, n° 107, « 14-18 : mourir pour la patrie », janvier 1988

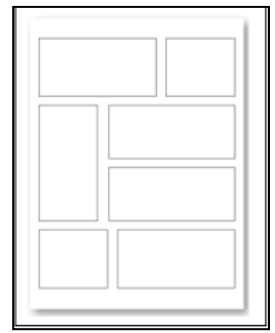
Imagine ce que peut être un assaut à l'arme blanche [...]. Avec une sorte d'inquiétude animale, [...] tous se taisent. [...] Les coups de fusil commencent à claquer [...]. Ce sont des cris et des hurlements d'horreur. Des hommes tombent, cassés en deux dans leurs élan, il faut franchir la plaine balayée par les balles, les cadavres aux membres disloqués, [...] un terrible corps à corps s'engage. [...] C'est à l'aide de nos pelles que nous frappons. [...] Je suis fou, je ne vois même plus le danger [...].

Diell 6

Lettre de Louis Corti, 29 août 1916, d'après Jean-Pierre Guéno, *Paroles de Verdun*, Perrin, Paris, 2006

3vet lodenn: boest soñjoù

FEULSTER A-VIL-VERN

Luch'aj ar brezel :

Boche: alaman
No man's land: tachenn – megann etre 2 linenn
Trañche: foz doun
Orjal dreinek
Garidennoù: bouzellennoù
Cagna: goudor
Laou: toto
Sac'h ar soudard: azor

Dafar ar soudard gall:

Tokarn Adrian

Sac'h (as-de-carreau pe azor) get ur ballenn ha traoù hiniennel. A-us ur gamellenn.

Armoù: **fuzuilh** Lebel, a blij bras d'ar soudarded a-gaoz d'ez eo resis ha rust, 8 kartouchenn e-barzh. E-penn ez eus ar Rosalie, **ur vaionetez** stumm ur groaz.

Maski gaz: enep aezhennoù mougus Yperite. Amañ patrom ARS(Appareil respiratoire spécial), fin ar brezel 1917

Dilhad soudard: **kapotenn** (mantell soudard), patrom Poiret.

Ar botoù: ar brotikinoù get bandennoù a dro d'ar c'hof-divhar.

Padelezh

1 140 000 soudard e tu gall / 1 250 000 e tu alaman
300 devezh > 21 a viz C'hwevrer 1916 – 19 a viz Kerzu 1916

Efedoù demografel

**1000 DEN MARV
BEMDEZ**

➤ TU GALL

163 000 marv

216 000 den gloazet

➤ TU ALAMAN

143 000 den marv

190 000 den gloazet

Kêrioù distrujet

Vaux, Cumières, Malancourt, Ornes, Beaumont, Louvemont, Bezonvaux

Artillherezh

Tro-dro 60 milion a obuzioù get 1.5 milion an deiz kentañ

lojistik

- 3500 karr-samm gall evit pourveziñ ar soudarded get boued ha kas anezhe dre an Hent Sakr
- -66 rann-arme àr ar 95 ag an arme c'hall a voe kaset e Verdun (70% ag ar soudarded > get sistem an troiadur lakaet e-pleustr get Petain)

Goulennoù:

1. Diell 2: displegit penaos e oa savet un trañche? Petra eo ar goudor? An no man's land? *
2. Dielloù (sac'h soñjoù): petra oa dafarioù ur soudard en trañcheoù evit en em gwareziñ?
3. Petra a ranke dougen ur soudard? d'ho soñj, pet kilo a c'helle bout douget get an troadeg?
4. Diell 3,4,5,6: displegit penaos e oa an argadenn? Roit gerioù resis é tisplegiñ ar feulster vras(feulster a vil-vern).
- 5, Diell 7: deskrivit penaos e teue da vout stad al lec'h hag an distrujoù en takad emgann
6. Ne oa ket nemet argadennoù get obuzioù. A-wechoù e ranke ar soudarded en em ganniñ en doare arall: displegit
7. Displegit penaos e

Evit sevel ar senario:

-tennit en dielloù penaos penaos e tremene an argadenn, é tisplegiñ ar feulster a vil-vern, stuzoù beviñ ar soudard .C'hwi a lako o ezvezhiadennoù e-barzh testennoù berr en o tresadennoù.

-arabat disñjal roiñ endro , kenarroud , al lec'hioù, an oberourien, an deiziadoù evit magiñ ho sujed.

Strollad 3: gortoz etre div argadenn

2016 eo blezad koun emgannoù ar Brezel bras, Pep strollad en devo da sevel ur plankennad bannoù-treset, Strollet e vo pep hini hag e savo un vandenn-dreset. Evit sevel ar plankennad ho po pep strollad un teuliad get dielloù a bep seurt e 3 lodenn:

- ul lodenn gentañ: evit aoziñ ho labour: petra a ran?
- ul eil lodenn: atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.
- an teirvet lodenn: boest sonjoù

Ret eo d'ar skipailh displegiñ petra a rae ar soudarded etre div argadenn.

Lodenn 1: petra'ran?

Prantad da zoujiñ	Labour da ober	Displegadennoù
Pazenn 1	Kompren ar sujed	Sellit doc'h an teulfilm: <i>Les tranches de Verdun</i> <i>Lennit en doare hiniennel an teuliad roet deoc'h hag eskemmit get ho kamaraded</i>
Pazenn 2	Krouiñ an istor: sevel ar senario	Get skoazell goulennoù an teuliad, tresit linennoù pennañ ho senerio é toujiñ doc'h ar endro, anv ar soudard, statud hag orin an dudenn, deskriviñ an lec'h, kinkladur hervez an tem labourer ...
Pazenn 3	Aoziñ ha dizspartiñ ar vignetennoù	Dibabit niver a vignetennoù evit kontiñ hoc'h istor, Evit-se eh hellit kemer harp ar skouerioù kinniget deoc'h pe sevel ho-re. Ret-mat en devo ho daneveller bout ar bajenn daou du d'ar muiañ. Deskrivit an holl dresadennoù a ginnigo pep prantad ag ho istor a-dal ho senario, Lakaat a rioc'h en ho plankennad traoù skeudennet (boest soñjoù) pe ar re e-barzh dielloù an teuliad.
Pazenn 4	tresiñ	-dibab a rit ur c'hinnig evit ho tudenn bennañ, hini a vo kavet hed-ha-hed an istor (ma savit unan), -ar bajenn A3, savit frammoù ar vignetennoù hag a raio ho plankennad bannoù-treset, -tresit bremañ E GWENN HA DU!
Pazenn 5	Testennoù	Lalkait testennoù - Implij a rit luc'haj ar soudarded - Berr ha resis a ranko bout frazennoù an tresadennoù - Gellet a rit lakaat trouzadelloù

2vet lodenn:atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

Diell 1: prantadoù dieub etre 2 argadenn

- **An anerioù:** labourioù, dougen seier douar, adsevel ar orjaloù dreinek, dougen plankennoù koad, koad.... Kas ar bevañs, alejiñ ar soubenn, douariñ ar re varv, krapaat en tour-ged hag evezhiñ, dasparzh al lizhiri, jiboesaat ar rahzed. E-barzh ar gazetenn *À l'ouest rien de nouveau* e oa skrivet : « C'est une loi inéluctable : il faut que toujours le soldat soit occupé » Al labour dañjerusañ e oa, en linenn gentañ, kleuziñ trañcheoù nevez, é tiskouez e gorf d'an enebour.
- Ret eo gortoz kreiz ar blez 1917 evit ma chomehe ar soudarded get ur permission tri pe pevar deiz.
- E-pad an amzer vak e oa savet traoù, kizellet binvioù diàr obuzioù, c'hoari kartennoù, ober sport, lenn, kenskriviñ, sevel kazetennoù.

<https://insitu.revues.org/11495>

Diell 3: Artizanerezh an trañcheoù: un arz nevez

Ul lodenn vras ag ar soudarded e oa kouerien pe aartizaned ampart: implij a raent o ampartiz evit sevel binviom da implij el un direnn el-ec'h implij alumetez gleb, pe traoù klinket da vout proget d'o familhoù, d'o mignoned. Implijet e veze kouevr douilhez ar fuzuilh pe obuzioù, aluminiom ar gamellennoù, Savet eo ul lodenn vras ag ar binvioù-mañ a-dreñ get soudarded gloazet pe marc'hagnet

<http://bcd.bzh/>

Diell 5: c'hoarioù

euskel a ra ar brezel an trañcheoù amzer vak ha diskuizh. C'hoari a ra ar Vretoned d'ar bouloù, d'ar c'hilhoù, palezioù, galoch... ret eo kaout plas evit c'hoari d'ar re-se... met e chom ar c'hartennoù, aesoc'h da c'hoari en trañche. Ar manilh a chom ar c'hoari kartennoù pobletañ. e-barzh ar rejimantoù breizhat e c'hoari ar soudarded é tonet ag an Il-ha-Gwilen pe St-Brieg d'an aluette, pe c'hoari ar vuoc'h.

. <http://bcd.bzh/>

Diell 2: Skeudenn e-barzh gazetenn *Le Miroir* e miz kerzu 1915 e-barzh pajenn titlet: ar Sportoù en talbenn: jiboesaat rahzed

Image publiée dans l'hebdomadaire *Le Miroir* en décembre 1915 dans une page intitulée : *Les Sports au Front : la Chasse aux Rats.*

« Tout à coup, une sarabande accompagnée de petits cris se déchaîne au-dessus de nos têtes faisant tomber sur nous une pluie de terre. C'était un bataillon de rats qui poussait une charge jusque dans nos gamelles et nos musettes pour réclamer sa pitance quotidienne. Nous avions beau nous défendre, ils revenaient sans cesse à la charge avec des renforts. »

Laurent Tromeur (originaire de Brasparts), *Mémoires d'un poilu.*

Diell 4: maeronezed ar brezel: kas d'ar soudarded hep darempred get o familh lizhiri ha pakadoù a-benn souten moral ar soudarded en talbenn.

-tennit en dielloù petra a rae ar soudarded pa
ne gannent ket . C’hwï a lako o ezvezhiadennoù
e-barzh testennoù berr en o tresadennoù.
-arabat disñjal roiñ endro , kenarroud , al
lec’hioù, an oberourien, an deiziadoù evit magiñ
ho sujed.

Strollad 4: an eñvor hag enoriñ an soudarded marv

2016 eo blezad koun emgannoù ar Brezel bras, Pep strollad en devo da sevel ur blankennad bannoù-treset, Strollet e vo pep hini hag e savo un vandenn-dreset. Evit sevel ar blankennad ho po pep strollad un teuliad get dielloù a bep seurt e 3 lodenn:

- ul lodenn gentañ: evit aoziñ ho labour: petra a ran?
- ul eil lodenn: atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.
- an teirvet lodenn: boest sonjoù

Ret eo d'ar skipailh kompren perak e oa bet savet monumantoù koun ar re varv e-pad ar Brezel Bras?

Lodenn 1: petra'ran?

Prantad da zoujiñ	Labour da ober	Displegadoù
Pazenn 1	Kompren ar sujed	Sellit doc'h an teulfilm: <i>Les tranches de Verdun</i> <i>Lennit en doare hiniennel an teuliad roet deoc'h hag eskemmit get ho kamaraded</i>
Pazenn 2	Krouiñ an istor: sevel ar senario	Get skoazell goulennoù an teuliad, tresit linennoù pennañ ho senerio é toujiñ doc'h ar endro, anv ar soudard, statud hag orin an dudenn, deskriviñ an lec'h, kinkladur hervez an tem labourer ...
Pazenn 3	Aoziñ ha dizspartiñ ar vignetennoù	Dibabit niver a vignetennoù evit kontiñ hoc'h istor, Evit-se eh hellit kemer harp àr skouerioù kinniget deoc'h pe sevel ho-re. Ret-mat en devo ho daneveller bout àr ur bajenn daou du d'ar muiañ. Deskrivit an holl dresadennoù a ginnigo pep prantad ag ho istor a-dal ho senario, Lakaat a rioc'h en ho plankennad traoù skeudennet (boest soñjoù) pe ar re e-barzh dielloù an teuliad.
Pazenn 4	tresiñ	-dibab a rit ur c'hinnig evit ho tudenn bennañ, hini a vo kavet hed-ha-hed an istor (ma savit unan), -àr ur bajenn A3, savit frammoù ar vignetennoù hag a raio ho plankennad bannoù-treset, -tresit bremañ E GWENN HA DU!
Pazenn 5	Testennoù	Lalkait testennoù - Implij a rit luc'haj ar soudarded - Berr ha resis a ranko bout frazennoù an tresadennoù - Gellet a rit lakaat trouzadelloù

2vet lodenn:atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

Diell 1: monumantoù ar re varv

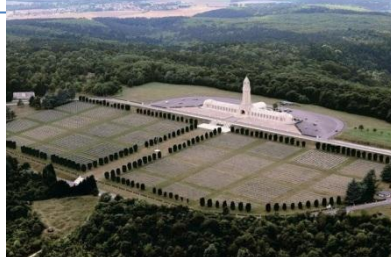
D'an 11 a viz Du 1918 e oa sinet an arsav-brezel evit lakaat an termen d'ar brezel. Ur vro blonset eo Frañs get 9 million a dud marv, 17 million a dud gloazet "genoù torret", 4 milion a intañvezed, 8 milion a vinored.

E pep kumun Frañs ha memes re ar broioù tramor hag e-barzh an trevadennoù kozh ez eus ur monumant koun ar re varv, lec'h ar c'houn dreist pep tra, evit o soudarded lazhet. Ar C'hallaoued, é tibab sevel ur monumant koun dre gumun, àr-dro 35 000, a savas an niver vrasañ a vonumantoù, seul vui ma vez kontet ar monumantoù pe ar plakennoù o -unan a gaver hizivken e-barzh pep iliz, pe savadur-Stad pe prevez. Àr an tachennoù-brezel e voe savet pevar c'harnel vras, hini Douaumont e-tal Verdun é vout an hini vrasañ. **Dre ar monumantoù-mañ emañ ar Brezel Bras er c'hornioù-bro: diwallerien ar c'houn int.**

En holl en departamant Mor-bihan, etre 1916 ha 1932 eo bet savet 205 monumant koun. Daet da vout ur gouel ag ar Republik eo an 11 a viz Du un devezh a levez, an hini ma vez kounet an arsav-brezel anezhi hag un devezh a gañv(mortuaire-funéraire) àr un dro. Beziat e vez ar Soudard dianav an devezh-mañ ivez.

Diell 3: Àr an tachennoù-brezel eo **karnel Douaumont**. Ijin e oa bet get an Eskob Verdun(Aotroù Ginisty), é vale en tachennoù-brezel, àr-lerc'h ar brezel, da sevel ur c'harnel jaojabl evit familhoù ar soudarded marv a-benn kaout ul lec'h koun.E miz Eost 1920 en doa ar Marichal, prezidant-enor ar C'homite karnel, Petain savet maen kentañ ar monumant. E miz eost 1932 e voe lid-envel ar c'harnel get ar Prezidant Albert Lebrun.

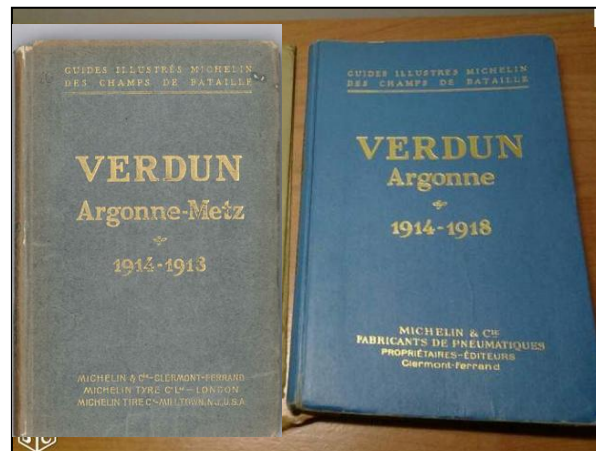
E 1984 François Mitterrand ha Helmut Kohl en em gavent asamblez evit enoriñ ar stourmerien varv e-pad ar Brezel Bras(arouezdarempred a-dost etre an 2 Stad).

2 **Prezegenn ar senedour-maer Maurin e-pad al a enor eus monumant ar re varv en Estivareilles (Loire)**

Itronezed, Aotrounez, va c'henseurted ger,
Ar monumant a zigoromp hiziv hag a zo dirak ho taolagad zo simpl, diloc'h met kreñv. E-giz-se hon eus bet c'hoant e vefe pa'z eo gwir e oa evel-se ar soudarded ma'z eo ar pal lakaat o c'houn anezho da badout. Ne oa ket en hor soñj sevel un oberenn-arz, n'hon eus ket trawalc'h a archant, mennet hon eus nemetken ober ur monumant hag a bado, a vo tonket da zerc'hel soñj d'ar rummadoù a zeuio war hol lerc'h anv hor harozed da vezañ da viken, evit o familhoù hag o diskennidi, an hini solutañ eus parchoù kaer.
Ar monumant-mañ e fiziomp ar gward e soudarded kozh ar barrez, d'ar re, eurusoc'h eget o c'hamaladed hag o deus gellet distreiñ dibistig. Ul levezet divent eo evidomp gwelout anezho en hor c'hichen ha lâret dezho an truañ eus anaouedegezh peurbadel ar vroad, hep gallout disrannañ en hor spered diouzh o c'hamaladed a zo marvet en emgann diaes hag o deus roet o buhez evit Bro-C'hall.
C'hwil holl a zo en hor c'hichen, ho merit a voe ken bras hag hon anaouedegezh-vat evidoc'h a rank bezañ par da se. Graet ho peus, c'hwil ivez, sakrifis ho puhez ha ma'z emaoch en hon touez, a-dra-sur ne felle ket d'an Ankou kas ac'hanoc'h gantañ ha, skuizh o falc'hañ boked hor yaouankiz e voe rediet espern ac'hanoc'h, defot kalon, e oa deuet ar falc'h spontus ha kouezhañ diouzh he daouarn. Ha c'hwil, ar re vihan, pa gelenno ho mistri hag ho mestrezed-skol istor ar brezel, dalc'hit soñj aketus eus ar gentel spontus ha n'ankounac'hait james, m'ho peus gellet mirout an eurusted, ho madoù hag an hini priziusañ anezho. 73 eus o anvioù bet engravet war ar maen-mañ, a dleat an dra-se.

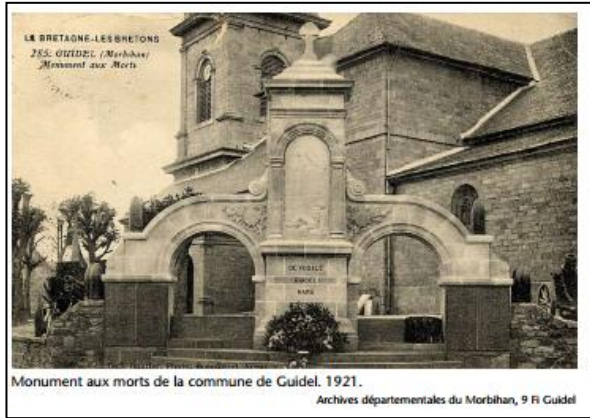
Meneget war: M. Luirarol, "Bro-C'hall hag e soudarded varv",
"Ar Monumantoù-kounañ el Loire", Skol-veur Saint-Etienne, 1977

Diell 4: sturlevr Michelin àr an tachennoù-brezel: hini Verdun.

André Michelin en doa embannet er blezadegoù 1917-1921 un dastumadeg àr emgann ar Brezel Bras: Verdun, Marne,

Somme...Berzh vat a rae: 2 vilion gwerzhet. Un touristezh koun e oa evit ar familhoù ar soudarded marv, ur pic'hirinaj dirak bezoù ar re varv.

D'ordinaire en France, lorsqu'un médecin légiste est appelé pour analyser des ossements humains retrouvés dans le sol, il flotte un parfum d'affaire criminelle. Pas à Verdun : c'est juste la routine. Le docteur Bruno Frémont, qui officie depuis trente ans à l'hôpital local, sait d'avance ce qui l'attend : un énième fragment d'un soldat de la Grande Guerre, tué lors de la bataille de 1916. Au nord-est de la ville, sur le plateau où Français et Allemands s'affrontèrent il y a un siècle, la terre ne cesse de rendre des corps. Dans les années 1920, on en retrouvait des milliers par an. «Aujourd'hui encore, il ne se passe pas un mois sans qu'on m'amène un os», raconte le médecin légiste dans son bureau, tout en sortant d'une enveloppe un morceau de fémur. Celui-ci, comme tous les ossements épars, rejoindra l'ossuaire de Douaumont, où reposent déjà les restes anonymes de 130 000 soldats. «Si on arrive à reconstituer à peu près le squelette, il reçoit une sépulture individuelle, précise le praticien. Et si on trouve sa plaque militaire, alors il est possible de l'identifier. C'est pour ça que je m'attache toujours à fouiller la terre autour des ossements, au cas où...»

Geo-Histoire Genver 2016

Goulennoù:

1. Diell 1: pegoulz vez lidet devezh koun ar re varv evit ar Brezel Bras?
2. Diell 1: perak o deus c'hoant ar stourmerien kozh evel monumantoù koun?
3. Diell 3 :petra eo rol ur c'harnel? E men emañ lec'hiet? Perak du-hont?
4. Diell 4. miliadoù a dud o deus implijet a-dal 1918 ar sturlevrioù Michelin àr an tachennoù-brezel. Petra a glaske en ur vont el lec'hioù-mañ? Peseurt anv vez roet da seurt toursitelezh?
- 5.,diell 2: displegit penaos e tiskouez monumant ar re varv, ur monumant koun evit derc'hel soñj doc'h an darvoud spontus-mañ?
6. Diell 2: evit peseurt strolladoù tud eo ar brezegenn-mañ?
7. d'ho soñ perak eo talvoudus evit ar Stadoù(gall ha g alaman koun darvoud an emgann Verdun 100 vlez àr-lerc'h?

Evit sevel ar senario:

-tennit en dielloù perak e oa perak e oa bet savet monumantoù koun evit ar re varv. C'hwi a lako o ezvezhiadennoù e-barzh testennoù berr en o tresadennoù.

-arabat disñjal roiñ endro , kenarroud , al lec'hioù, an oberourien, an deiziadoù evit magiñ ho sujed.

Strollad 5: pourveziñ an talbenn

2016 eo blezad koun emgannoù ar Brezel bras, Pep strollad en devo da sevel ur plankennad bannoù-treset, Strollet e vo pep hini hag e savo un vandenn-dreset.

Evit sevel ar plankennad ho po pep strollad un teuliad get dielloù a bep seurt e 3 lodenn:

-ul lodenn gentañ: evit aoziñ ho labour: petra a ran?

-ul eil lodenn: atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

-an teirvet lodenn: boest sonjoù

Ret eo d'ar skipailh kompren perak e oa pouezus pourveziñ get bevañs an talbenn ha perak e oa arouez bennañ an emgann?

Lodenn 1: petra'ran?

Prantad da zoujiñ	Labour da ober	Displegadennoù
Pazenn 1	Kompren ar sujed	Sellit doc'h an teulfilm: <i>Les tranches de Verdun</i> <i>Lennit en doare hiniennel an teuliad roet deoc'h hag eskemmit get ho kamaraded</i>
Pazenn 2	Krouiñ an istor: sevel ar senario	Get skoazell goulennoù an teuliad, tresit linennoù pennañ ho senerio é toujiñ doc'h ar endro, anv ar soudard, statud hag orin an dudenn, deskriviñ an lec'h, kinkladur hervez an tem labourer ...
Pazenn 3	Aoziñ ha dizspartiñ ar vignetennoù	Dibabit niver a vignetennoù evit kontiñ hoc'h istor, Evit-se eh hellit kemer harp ar skouerioù kinniget deoc'h pe sevel ho-re. Ret-mat en devo ho daneveller bout ar bajenn daou du d'ar muiañ. Deskrivit an holl dresadennoù a ginnigo pep prantad ag ho istor a-dal ho senario, Lakaat a rioc'h en ho plankennad traoù skeudennet (boest soñjoù) pe ar re e-barzh dielloù an teuliad.
Pazenn 4	tresiñ	-dibab a rit ur c'hinnig evit ho tudenn bennañ, hini a vo kavet hed-ha-hed an istor (ma savit unan), -ar bajenn A3, savit frammoù ar vignetennoù hag a raio ho plankennad bannoù-treset, -tresit bremañ E GWENN HA DU!
Pazenn 5	Testennoù	Lalkait testennoù - Implij a rit luc'haj ar soudarded - Berr ha resis a ranko bout frazennoù an tresadennoù - Gellet a rit lakaat trouzadelloù

2vet lodenn:atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

Diell 1: 1914-18 : ar predoù en trañcheoù « les repas dans les tranchées, ce moment où l'on se sentait vivant »

**Diell 3: Pennad Ar Brezel bras
P 42 ar bevañs**

Diell 2 :ar bevañs

Légalement la ration quotidienne du soldat était de 700 g de pain, 400 g de viande fraîche ou en conserve, 75 g de fromage, 45 g de matière grasse, 40 g de légumes secs ou riz, du sel, du poivre et du sucre, et 24 à 36 g de café torréfié, du vin : 1/4 de litre en 1914 puis 1/2 litre à partir de 1916

La nourriture du soldat est livrée à l'arrière du front par des autobus parisiens, puis acheminée au front par les cuisiniers et les volontaires. Un soldat est généralement désigné pour la corvée du ravitaillement. Chacun part avec des bidons jusqu'à la cuisine réglementaire appelée « roulante » puis la nourriture est livrée en première ligne.

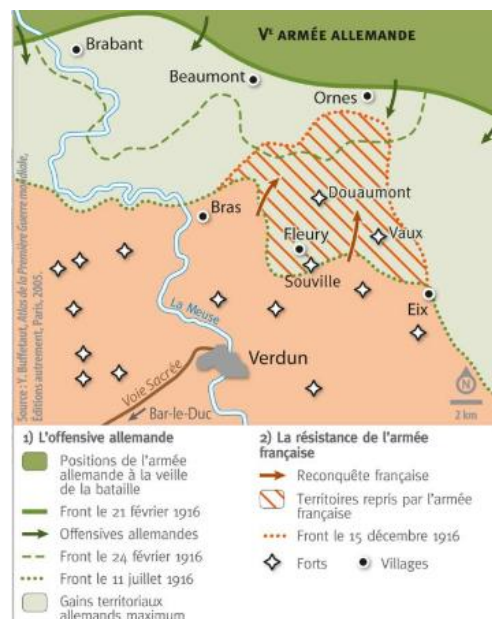
Les provisions envoyées par les familles reconfortaient les soldats et leur permettaient de rompre avec la monotonie alimentaire. Presque toujours partagées avec les camarades, les cochonnailles ou les confitures maison avaient un impact certain sur leur moral.

Diell 4:

La « Voie sacrée »

Huit mille véhicules roulant au pas, se succédant toutes les 14 secondes, 7 jours sur 7 et 24 heures sur 24 sur une route mal empierrée : seule l'impeccable orchestration de la Commission régulatrice automobile permet d'accomplir l'exploit quotidien. Créé pour la première fois le 20 février 1916 à Bar-le-Duc, cet organisme fixe les règles de circulation, détermine les plans de transport et établit les tableaux de marche. Consigne impérative : la route, entièrement réservée à l'armée, est à l'usage exclusif des véhicules motorisés. Pour la première fois dans l'histoire de la circulation, une limitation de vitesse est imposée : 4 km/h pour les tracteurs de l'artillerie, 15 km/h pour les camions et 25 km/h pour les camionnettes. Seules les ambulances et les voitures de l'état-major ont la permission de doubler.

3vet lodenn: boest soñjoù

TROUZADELLOÙ

klak ! klek (klèk) ! crac !

ploum ! ploup ! plouf !

Wik ! wik ! : grincement, couinement... (cf. Ar verb : **gwigourat** = grincer, couiner...)

wek ! (wèk), couic ! ; ouek ! (wèk), couic !

Wik ! wik ! : grincement, couinement... (cf. Ar verb: **gwigourat** = grincer, couiner...)

wek ! (wèk), couic ! (Jules GROS) ;

ouek ! (wèk), couic ! (F. Favereau)

ec'h ! pouah ! beurk ! caca !

"aiou, adiaou ! aie !"

grik ! motus ! silence ! chut !

klak ! klèk ! crac !"

Geriaoueg liammet get ar bevañs .

Pinard, antidérapant = gwin

Singe = seurt corned-beef e boest-mir

Tambouille : bevañs.

Barbelé = gout pe gnôle,

Rata (= contraction de « ratatouille »)=

ragoud get avaloù-douar pe fav, alies meuz nemetañ à an talbenn

Becqueter = debriñ

Se mettre la ceinture =

Court-tout-seul = formaj

Jus ou Kawa = kafe

Popote ou roulante = keginerezh à ruilh lakaet e 1915

lignes..

1. Malerez kafe
2. Fourchettez, kountell, loa
3. Pod ha gamellenn
4. Bouthéon
5. Recho
6. tommerig

1. Kegin à ruilh alaman
Dastumadeg fotoioù Mr Thierry Hardier

Goulennoù:

1. Diell 1 : ar soudarded-mañ a zo é tebriñ: en linenn gentañ pe en eil linenn int, d'ho soñj?
2. Diell 4- 6: perak eo bet savet an « Hent Sakr »? Da betra a servije?
3. Diell 4-5 petra a vanke kalz ivez e Verdun?.
4. Diell 2: perak'oa pouezus ar pakadoù resevet get ar soudarded?
Tu oa d'ar soudarded dizoleiñ gastronomiezh ar brioù a Frañs? Perak
5. Diell 5,6,7: perak e oa pouezus-tre evit an Arme c'hall kaout trawalc'h a bourvezioù da vont d'an talbenn
6. Diell 7: perak e vez roet gout d'ar soudarded?

Evit sevel ar senario:

-tennit en dielloù perak e oa pouezus ar bevañs evit ar vro hag ar soudard. Penaos e oa pourvezet an talbenn? C'hwi a lako o ezvezhiadennoù e-barzh testennoù berr en o tresadennoù.

-arabat disñjal roiñ endro , kenarroud , al lec'hioù, an oberourien, an deiziadoù evit magiñ ho sujed.

Strollad 1:an argadenn en talbenn

2016 eo blezad koun emgannoù ar Brezel bras, Pep strollad en devo da sevel ur blankennad bannoù-treset, Strollet e vo pep hini hag e savo un vandenn-dreset. Evit sevel ar blankennad ho po pep strollad un teuliad get dielloù a bep seurt e 3 lodenn:

- ul lodenn gentañ: evit aozñ ho labour: petra a ran?
- ul eil lodenn: atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.
- an teirvet lodenn: boest sonjoù

Ret eo d'ar skipailh kompren penaos e tremene an argad ha displegiñ ar feuslter a vil-vern en trañcheoù e-pad an emgann Verdun

Lodenn 1: petra'ran?

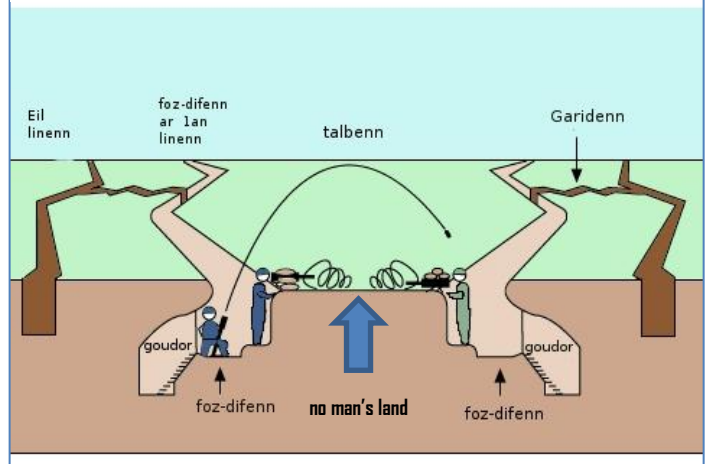
Prantad da zoujiñ	Labour da ober	Displegadennoù
Pazenn 1	Kompren ar sujed	Sellit doc'h an teulfilm: <i>Les tranches de Verdun</i> <i>Lennit en doare hiniennel an teuliad roet deoc'h hag eskemmit get ho kamaraded</i>
Pazenn 2	Krouiñ an istor: sevel ar senario	Get skoazell goulennoù an teuliad, tresit linennoù pennañ ho senerio é toujiñ doc'h ar endro, anv ar soudard, statud hag orin an dudenn, deskriviñ an lec'h, kinkladur hervez an tem labourer ...
Pazenn 3	Aozñ ha dizspartiñ ar vignetennoù	Dibabit niver a vignetennoù evit kontiñ hoc'h istor, Evit-se eh hellit kemer harp ar skouerioù kinniget deoc'h pe sevel ho-re. Ret-mat en devo ho daneveller bout ar bajenn daou du d'ar muiañ. Deskrivit an holl dresadennoù a ginnigo pep prantad ag ho istor a-dal ho senario, Lakaat a rioc'h en ho plankennad traoù skeudennet (boest soñjoù) pe ar re e-barzh dielloù an teuliad.
Pazenn 4	tresiñ	-dibab a rit ur c'hinnig evit ho tudenn bennañ, hini a vo kavet hed-ha-hed an istor (ma savit unan), -ar bajenn A3, savit frammoù ar vignetennoù hag a raio ho plankennad bannoù-treset, -tresit bremañ E GWENN HA DU!
Pazenn 5	Testennoù	Lalkait testennoù - Implij a rit luc'haj ar soudarded - Berr ha resis a ranko bout frazennoù an tresadennoù - Gelllet a rit lakaat trouzadelloù

2vet lodenn:atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

Diell 1: an euzh hollvezant : ar re varv vez e pep lec'h en trañcheoù. Ar soudard alaman, é c'hortoz en un trañche e-tal kreñvlec'h Vaux, a rank kenveviñ get un troadeg gall marv hanter-zouaret.

Diell 2 : troc'h an trañche

Diell 3: Testeni ur soudard X: an argadenn

Ici, ce sont enfin les instants de l'attaque, l'assaut par petits bonds successifs, de trous en entonnoirs, mené par des unités isolées, réduites à moitié d'effectif par le bombardement, et qui réussira si la préparation a été efficace, si l'on parvient à franchir le mur du tir de barrage que l'artillerie adverse déploie, si un poste de mitrailleuse tapi dans un repli ne vient pas faucher les groupes éparpillés sur le secteur : «le corps à corps, c'est au premier chef la mitrailleuse, dont les équipes de pièce font souvent la décision» (G. Canini). Et c'est l'assaut à la grenade, au fusil, pour un gain de 100 ou 200 mètres, ou moins ! On se bat féroceement, parfois à coup de pelles, dans un corps à corps effroyable, et sitôt la position acquise, les rescapés guettent la contre-attaque qui ne saurait manquer.

Diell 7: Keñvlec'h Vaux, ardremez diskolpet diziverk

Diell 4: Devezh an 22 a viz c'hwevrer 1916, argadenn alaman àr an tu dehoù. Testeni Alfred LIEVRE, soudard an 165e R.I.

"Que dire des actes d'héroïsme accomplis ! Chacun fait son devoir, mais contre le nombre il n'y avait rien à faire. Jusqu'à 3 heures, la lutte continue, âpre. On se fusille à bout portant et point n'est besoin de faire de grands efforts pour lancer au but les grenades. A 3 heures, il ne reste plus d'officiers ; le lieutenant Haidouin a les deux jambes brisées et est fait prisonnier ; le capitaine Héry, le poignet droit littéralement coupé, est fait prisonnier également, mais il s'échappera dans la nuit après avoir tué deux de ses gardiens et rentrera dans nos lignes guidé par son chien qui ne le quitte jamais. C'est alors que j'ai vécu des moments les plus tragiques de la guerre. Baïonnette en avant, nous nous élançons à travers l'ennemi pour essayer de gagner la route descendant vers Vacherauville. Je me souviendrai toujours d'un Boche, un gamin (il n'avait certainement pas plus de 18 ans) qui, me voyant bondir, se mit à genoux pour demander grâce. Trop tard, mon arme s'enfonça et je n'oublierai jamais ses yeux hagards qui me fixaient. Lorsque nous fûmes sortis du bois et qu'abrités par le talus de la route nous empêchions à coups de fusil les Boches de sortir, nous n'étions plus que 14. C'est là que j'ai vu mon camarade Hayon, en tireur émérite, debout sur le talus, faire le coup de feu avec un sang-froid admirable. La rage au cœur (il avait appris peu de temps avant la mort de son frère, adjudant au 94e), il descendait son Boche à chaque coup. "

Mardi 29 février : [...] Le carnage est immense. La débauche des projectiles d'artillerie est incroyable : 80 000 obus en quelques heures, sur un espace de 1 000 m de long sur 3 à 400 mètres de profondeur. [...]

Mercredi 29 mars : [...] Nos poilus héroïques tiennent bon, malgré les déluges d'acier, de liquides enflammés et de gaz asphyxiants.

Diell 5

D'après Marcel Poisot cité dans *L'Histoire*, n° 107, « 14-18 : mourir pour la patrie », janvier 1988

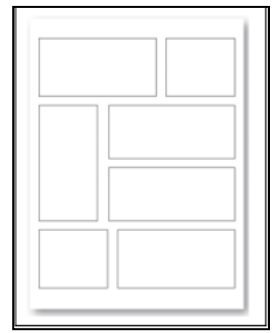
Imagine ce que peut être un assaut à l'arme blanche [...]. Avec une sorte d'inquiétude animale, [...] tous se taisent. [...] Les coups de fusil commencent à claquer [...]. Ce sont des cris et des hurlements d'horreur. Des hommes tombent, cassés en deux dans leurs élan, il faut franchir la plaine balayée par les balles, les cadavres aux membres disloqués, [...] un terrible corps à corps s'engage. [...] C'est à l'aide de nos pelles que nous frappons. [...] Je suis fou, je ne vois même plus le danger [...].

Diell 6

Lettre de Louis Corti, 29 août 1916, d'après Jean-Pierre Guéno, *Paroles de Verdun*, Perrin, Paris, 2006

3vet lodenn: boest soñjoù

FEULSTER A-VIL-VERN

Luch'aj ar brezel :

Boche: alaman
No man's land: tachenn – megann etre 2 linenn
Trañche: foz doun
Orjal dreinek
Garidennoù: bouzellennoù
Cagna: goudor
Laou: toto
Sac'h ar soudard: azor

Dafar ar soudard gall:

Tokarn Adrian

Sac'h (as-de-carreau pe azor) get ur ballenn ha traoù hiniennel. A-us ur gamellenn.

Armoù: **fuzuilh** Lebel, a blij bras d'ar soudarded a-gaoz d'ez eo resis ha rust, 8 kartouchenn e-barzh. E-penn ez eus ar Rosalie, **ur vaionetez** stumm ur groaz.

Maski gaz: enep aezhennoù mougus Yperite. Amañ patrom ARS(Appareil respiratoire spécial), fin ar brezel 1917

Dilhad soudard: **kapotenn** (mantell soudard), patrom Poiret.

Ar botoù: ar brotikinoù get bandennoù a dro d'ar c'hof-divhar.

Padelezh

1 140 000 soudard e tu gall / 1 250 000 e tu alaman
300 devezh > 21 a viz C'hwevrer 1916 – 19 a viz Kerzu 1916

Efedoù demografel

**1000 DEN MARV
BEMDEZ**

➤ TU GALL

163 000 marv

216 000 den gloazet

➤ TU ALAMAN

143 000 den marv

190 000 den gloazet

Kêrioù distrujet

Vaux, Cumières, Malancourt, Ornes, Beaumont, Louvemont, Bezonvaux

Artillherezh

Tro-dro 60 milion a obuzioù get 1.5 milion an deiz kentañ

lojistik

- 3500 karr-samm gall evit pourveziñ ar soudarded get boued ha kas anezhe dre an Hent Sakr
- -66 rann-arme àr ar 95 ag an arme c'hall a voe kaset e Verdun (70% ag ar soudarded > get sistem an troiadur lakaet e-pleustr get Petain)

Goulennoù:

1. Diell 2: displegit penaos e oa savet un trañche? Petra eo ar goudor? An no man's land? *
2. Dielloù (sac'h soñjoù): petra oa dafarioù ur soudard en trañcheoù evit en em gwareziñ?
3. Petra a ranke dougen ur soudard? d''ho soñj, pet kilo a c'helle bout douget get an troadeg?
4. Diell 3,4,5,6: displegit penaos e oa an argadenn? Roit gerioù resis é tisplegiñ ar feulster vras(feulster a vil-vern).
- 5, Diell 7: deskrivit penaos e teue da vout stad al lec'h hag an distrujoù en takad emgann
6. Ne oa ket nemet argadennoù get obuzioù. A-wechoù e ranke ar soudarded en em ganniñ en doare arall: displegit
7. Displegit penaos e

Evit sevel ar senario:

-tennit en dielloù penaos penaos e tremene an argadenn, é tisplegiñ ar feulster a vil-vern, stuzoù beviñ ar soudard .C'hwi a lako o ezvezhiadennoù e-barzh testennoù berr en o tresadennoù.

-arabat disñjal roiñ endro , kenarroud , al lec'hioù, an oberourien, an deiziadoù evit magiñ ho sujed.

Strollad 6: arc'hantiñ ar brezel, sevel pourvezioù-armoù hag soñjal e mod ekonomiezh vrezel

2016 eo blezad koun emgannoù ar Brezel bras, Pep strollad en devo da sevel ur blankennad bannoù-treset, Strollet e vo pep hini hag e savo un vandenn-dreset.

Evit sevel ar blankennad ho po pep strollad un teuliad get dielloù a bep seurt e 3 lodenn:

-ul lodenn gentañ: evit aoziñ ho labour: petra a ran?

-ul eil lodenn: atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

-an teirvet lodenn: boest sonjoù

Ret eo d'ar skipailh kompren penaos e oa arc'hantlet ar brezel? Penaos e rae ar Stad evit paeañ ar bevañs, an armoù hag all? Petra eo perzh ar siviloù?

Lodenn 1: petra'ran?

Prantad da zoujiñ	Labour da ober	Displegadoù
Pazenn 1	Kompren ar sujed	Sellit doc'h an teulfilm: <i>Les tranches de Verdun</i> <i>Lennit en doare hiniennel an teuliad roet deoc'h hag eskemmit get ho kamaraded</i>
Pazenn 2	Krouiñ an istor: sevel ar senario	Get skoazell goulennoù an teuliad, tresit linennoù pennañ ho senerio é toujiñ doc'h ar endro, anv ar soudard, statud hag orin an dudenn, deskriviñ an lec'h, kinkladur hervez an tem labouret ...
Pazenn 3	Aoziñ ha dizspartiñ ar vignetennoù	Dibabit niver a vignetennoù evit kontiñ hoc'h istor, Evit-se eh hellit kemer harp àr skouerioù kinniget deoc'h pe sevel ho-re. Ret-mat en devo ho daneveller bout àr ur bajenn daou du d'ar muiañ. Deskrivit an holl dresadennoù a ginnigo pep prantad ag ho istor a-dal ho senario, Lakaat a rioc'h en ho plankennad traoù skeudennet (boest soñjoù) pe ar re e-barzh dielloù an teuliad.
Pazenn 4	tresiñ	-dibab a rit ur c'hinnig evit ho tudenn bennañ, hini a vo kavet hed-ha-hed an istor (ma savit unan), -àr ur bajenn A3, savit frammoù ar vignetennoù hag a raio ho plankennad bannoù-treset, -tresit bremañ E GWENN HA DU!
Pazenn 5	Testennoù	Lalkait testennoù - Implij a rit luc'haj ar soudarded - Berr ha resis a ranko bout frazennoù an tresadennoù - Gellet a rit lakaat trouzadelloù

2vet lodenn:atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

Diell 1:galv d'an amprestou-brezel e Frañs

Souscrivez à l'emprunt de la libération et la victoire est à nous. [William MALHERBE \(1884 - 1951\)](#)

© Paris – Mirdi an Arme, Dist. RMN-Grand Palais / Emile Cambier - Droits réservés

Diell 2:

Dispignou ar brezel 'oa 186 miliard a zollarioù da lâret eo 25 miliard evit Frañs ar pezh a rae 6 gwech budjed blezek ar Stad a-raok ar brezel (*Dictionnaire de la Grande Guerre*, de Jean-Jacques Becker, André Versaille éditeur, 2008).

An dle foran zo bet liesaet dre dre 30 en Alamagn, dre 25 e SUA, dre 12 e R-U ha dre 6 e Frañs

An diskoulm'oa : krouiñ moneiz hag an amprestou-brezel .

<http://www.lemonde.fr/economie/article/2014/04/11/comment-les-belligerants-ont-finance-1914->

Diell 3: Produadur an uzinoù Renault

	1914	1918
Production annuelle des usines Renault		
Voitures	1 484	553
Camions	174	1 793
Chars d'assaut	0	750
Moteurs d'avions	0	5 000
Obus (75 et 155)	0	2 000 000
Superficie des usines		
	11,5 ha	34 ha
Effectifs (travailleurs)		
dont les femmes (en pourcentage des effectifs)	6 300 3,8 %	22 500 31,6 %

Source : Centre de Recherche, d'Information et de Débats sur la Première Guerre mondiale.

Diell 5: E 1918 e oa 400 000 maouez «munitionnettes» é sevel pourvezioù-brezel (obuzioù,boledoù,lagadoù...)

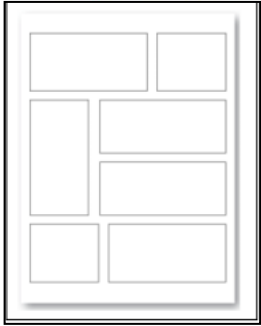
Diell 4: Ar strishadurioù-boued

3vet lodenn: boest soñjoù

E-penn kentañ ar brezel e oa moiaen get ar Stad rekiziñ da lâret eo adtapout tout at madoù a ranke bout ezhomm. Gelllet a rae bout bevañs el bleud, pe loened pe dafarioù a bep seurt. Evit ar soudarded eo ar madoù-mañ. Diaes e oa evit ar poblañsoù a vanke traoù diazez.

Guerre 1914-1918. Treizième journée de mobilisation à Paris.
Réquisition de sacs de farine, le 14 août 1914. © Ede / Excelsior - L'Equipe / Roger-Viollet

TROUZADELLOÙ

klak ! klek (klèk) ! crac !

ploum ! ploup ! plouf !

Wik ! wik ! : grincement, couinement... (cf. Ar verb : **gwigourat** = grincer, couiner...)

wek ! (wèk), couic ! ; ouek ! (wèk), couic !

Wik ! wik ! : grincement, couinement... (cf. Ar verb : **gwigourat** = grincer, couiner...)

wek ! (wèk), couic ! (Jules GROS) ;

ouek ! (wèk), couic ! (F. Favereau)

ec'h ! pouah ! beurk ! caca !

"aiou, adiaou ! aie !"

grik ! motus ! silence ! chut !

klak ! klèk ! crac !"

Cinq ans d'efforts

15 juillet 1914 Création de l'impôt sur le revenu.

31 juillet et 1er août 1914 Limitation des remboursements des caisses d'épargne, des dépôts et comptes courants dans les banques contre la thésaurisation.

5 août 1914 Cours forcé du billet et instauration, de facto, de la non-convertibilité du franc.

13 septembre 1914 Première émission des bons de la défense nationale (4 %).

Juillet 1915 « Campagne de l'or » : le gouvernement propose aux Français des billets contre leur or.

Novembre 1915 Lancement du premier grand emprunt de la guerre.

1916 Première année du recouvrement de l'impôt général sur le revenu.

30 décembre 1919 Lancement d'un nouvel emprunt dit de la « reconstruction ».

Des plastrons* chauds pour nos soldats.

Si vous mangez des lapins, ne jetez ni ne vendez les peaux. Préparez le mélange suivant : eau tiède, 6 litres. Alun, 600 grammes. Sel de cuisine, 100 grammes. Trempez-y les peaux pendant 48 heures en les tournant de temps en temps. Ensuite, lavez-les dans l'eau pure pendant 12 heures. Retirez-les et étendez-les. A moitié sèches, enlevez les parties trop épaisses en raclant avec un couteau. Une fois sèches, frottez-les, battez-les jusqu'à ce qu'elles soient plus souples. Puis, faites les plastrons (deux peaux par plastrons), doublez d'une étoffe légère et envoyez-les sur le front.

Article publié dans le journal Le Matin, 3 novembre 1914.

•Pièce de la cuirasse couvrant la poitrine.

Goulennoù:

1. Diell 1: petra a c'houlenne ar Stad d'ar boblañs? Arouez piv eo ar vaouez? Perak ? Piv eo ar paotr? Perak emañ ar vaouez é lakaat ur gurunenn lore àr benn ar paotr?
2. Diell 4 ha boest –soñjoù: peseurt strivoù e c'houlenn ar Stad diget ar boblañs(ar siviled) ober: roit skouerioù resis.
3. Diell 3 ha 5:perak e c'heller lâer eo tremenet an ekonomiezh àr –zu un ekonomiezh-brezel, da lâret eo e pep tra zo evit souten ar vro er brezel.

Evit sevel ar senario:

-tennit en dielloù perak e oa penaos e ra ar Stad evit souten ar vro er brezel ha perzh ar siviled er ekonomiezh-vrezel. C'hwi a lako o ezvezhiadennoù e-barzh testennoù berr en o tresadennoù.
-arabat disñjal roiñ endro, kenarroud, al lec'hioù, an oberourien, an deiziadoù evit magiñ ho sujed.

Strollad 7 : skignañ skeudenn an emgann

2016 eo blezad koun emgannoù ar Brezel bras, Pep strollad en devo da sevel ur plankennad bannoù-treset, Strollet e vo pep hini hag e savo un vandenn-dreset.

Evit sevel ar plankennad ho po pep strollad un teuliad get dielloù a bep seurt e 3 lodenn:

-ul lodenn gentañ: evit aoziñ ho labour: petra a ran?

-ul eil lodenn: atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

-an teirvet lodenn: boest sonjoù

Ret eo d'ar skipailh kompren petra a faot d'ar Stad lakaat penn an dud?

Lodenn 1: petra'ran?

Prantad da zoujiñ	Labour da ober	Displegadennoù
Pazenn 1	Kompren ar sujed	Sellit doc'h an teulfilm: <i>Les tranches de Verdun</i> <i>Lennit en doare hiniennel an teuliad roet deoc'h hag eskemmit get ho kamaraded</i>
Pazenn 2	Krouiñ an istor: sevel ar senario	Get skoazell goulennoù an teuliad, tresit linennoù pennañ ho senerio é toujiñ doc'h ar endro, anv ar soudard, statud hag orin an dudenn, deskriviñ an lec'h, kinkladur hervez an tem labourer ...
Pazenn 3	Aoziñ ha dizspartiñ ar vignetennoù	Dibabit niver a vignetennoù evit kontiñ hoc'h istor, Evit-se eh hellit kemer harp ar skouerioù kinniget deoc'h pe sevel ho-re. Ret-mat en devo ho daneveller bout ar bajenn daou du d'ar muiañ. Deskrivit an holl dresadennoù a ginnigo pep prantad ag ho istor a-dal ho senario, Lakaat a rioc'h en ho plankennad traoù skeudennet (boest soñjoù) pe ar re e-barzh dielloù an teuliad.
Pazenn 4	tresiñ	-dibab a rit ur c'hinnig evit ho tudenn bennañ, hini a vo kavet hed-ha-hed an istor (ma savit unan), -ar bajenn A3, savit frammoù ar vignetennoù hag a raio ho plankennad bannoù-treset, -tresit bremañ E GWENN HA DU!
Pazenn 5	Testennoù	Lalkait testennoù - Implij a rit luc'haj ar soudarded - Berr ha resis a ranko bout frazennoù an tresadennoù - Gellet a rit lakaat trouzadelloù

2vet lodenn:atersiñ ar sujed evit sevel ar senario.

Lenn ar pajennoù 55-56-57-58, ar *Brezel Bras*, TES

Diell 2: Ar spered **brogarour** kaset get ar **propaganda** é skigniñ kartennoù-post, skritelloù.

Diell 3: « *Leur façon de faire la guerre* », ludresadenn Georges Scott embannet e *L'illustration*, 29 août 1914

Diell 4: Ar sañsur (pe itron Anastazia): difenn groñs embann titouroù diàr-benn ar strategiezh-vrezel, nivera armoù, niver a dud gloazet pe lazhet evit chom hep titouriñ an enebourien da lâret o siliñ ar lizhiri, ar c'heleier ha kemer evit ma vehe trec'h ar C'hallaoued

Diell 5: Choukiñ ar pennoù pe « bourrage de crâne » evit ar Poilus da lâret eo kuzhat ar c'hwitadennoù, talvoudekaat an trec'hioù, chom hep digalonekaat ar siviled.

-Armoù an enebourien vez dizañjer: c'est de la « camelotte ! » (*L'Intransigeant*, 17/8/1914) : les obus (shrapnels) éclatent en pluie de fer inoffensive ! Les blessures par balles ne sont pas dangereuses ! Les gaz asphyxiants, eux, ne sont pas bien méchants ! (*Le Matin de Paris*, 27/4/1915). En somme, les balles allemandes ne tuent pas !

-Er c'hontrel an armoù gall zo efedus-tre : la baïonnette est même une arme « poétique », « chevaleresque » même, « d'une sûreté chirurgicale » !... (*L'Echo de Paris*, 10/7/1915 - *L'Intransigeant*, 15/12/1914).

3vet lodenn: boest soñjoù

cueillait des fleurs et se rapprochait des bois sans s'en apercevoir. Les Petits Chaperons Rouges ne croient jamais au Loup et se disent toujours qu'il n'est pas aussi méchant qu'on pense.

Tout à coup, elle vit le Loup Boche se dresser devant elle. Il avait son grand sabre, ses grandes bottes, son casque pointu et ses moustaches retroussées.

« Ah! ah! dit-il, te voilà en promenade, le Petit Chaperon Rouge.

— Oui, répondit le Petit Chaperon Rouge, je vais chez Grand'Mère La Paix. »

Le Loup fronça les sourcils et ricana :

« Qu'est-ce que tu vas faire chez cette vieille sotte ?

« Le petit chaperon rouge » enep-alaman

TROUZADELLOÙ

klak ! klek (klèk) ! crac !

ploum ! ploup ! plouf !

Wik ! wik ! : grincement, couinement... (cf. Ar verb : **gwigourat** = grincer, couiner...)

wek ! (wèk), couic ! ; **ouek !** (wèk), couic !

Wik ! wik ! : grincement, couinement... (cf. Ar verb : **gwigourat** = grincer, couiner...)

wek ! (wèk), couic ! (Jules GROS) ;

ouek ! (wèk), couic ! (F. Favereau)

ec'h ! pouah ! beurk ! caca !

"aiou, adiaou ! aie !"

grik ! motus ! silence ! chut !

klak ! klèk ! crac !"

Ar spered brogarour er skol:

Pep danvez kelennet er skol o devoe ur pal pedgogel brogarour. E geografiezh e oa studiet lec'hioù an emgannoù; E matematikoù e veze jet produadur an obuzioù, ar sammad kaset get an amprestoù-stad...

« [...] La parole du maître dans la classe, évoquera, d'abord, le noble souvenir de ces morts pour exalter leur exemple, en graver la trace dans la mémoire des enfants. [...] Elle dira les causes de la guerre, l'agression sans excuse qui l'a déchainée, et comment devant l'univers civilisé [...] La lutte acharnée qui nous conduit irrésistiblement à la victoire, ajoute chaque jour à la gloire de nos soldats mille traits d'héroïsme où le maître d'école puisera le meilleur de sa leçon [...] ».
Instructions du ministre de l'instruction publique, A. Sarraute.

Goulennoù:

1. Diell 3: piv eo ar soudard skeudennet? Dielfennit ar skeudenn. An endro, an tudennoù.

2; Diell 3: petra eo pal ar ludresadenn?

3. Diell 2,4,5: peseurt moaiennoù a implije ar Stad evit derc'hel get ur spered brogarour ?. Ur spered trec'h? roit skouerioù resis.

Evit sevel ar senario:

-tennit en dielloù perak e oa petra a rae ar Stad evit derc'hel ar spered brogarour ha trec'h e-pad ar Brezel Bras. C'hwi a lako o ezvezhiadennoù e-barzh testennoù berr en o tresadennoù.

-arabat disñjal roñ endro , kenarroud , al lec'hioù, an oberourien, an deiziadoù evit magiñ ho sujed.